Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
PL 31
40101 JYVÄSKYLÄ
lansi-suomi.oaevpiiri@oikeus.fi

Lausunto

4.10.2022

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle: HE 136/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa.

Lakiuudistus kokonaisuudessaan on positiivinen asia. On hyvä, että sosiaalisen luototuksen järjestäminen tulee velvoittavaksi kaikille alueille. Tällöin kansalaiset ovat yhdenvertaisemmassa asemassa asuinpaikasta riippumatta. Sosiaalinen luotto antaa mahdollisuuden niille pienituloisille henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta esim. normaaliin pankkilainaan tai Takuusäätiön järjestelylainaan. Lisäksi tämä voi palvella pienituloisia henkilöitä myös äkillisissä pakollisissa hankinnoissa. Harkinnanvaraiset vapaakuukaudet ja maksuvapautus on hyvä uudistus ja sillä todennäköisesti vältetään velkajärjestelyyn hakeutumisia.

Hallituksen esityksen mukaan lausunnoissa nostettiin esille kuitenkin se, että esitys antaisi toteutuessaan päätösvallan hyvinvointialueille määritellä sosiaalisen luoton perusteet ja sosiaalisen luoton tarpeessa olevat henkilöt tulisivat jatkossakin olemaan eri hyvinvointialueilla jonkin verran eriarvoisessa asemassa keskenään. Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri on asiasta samaa mieltä ja toteaa, että asiaan pitäisi kiinnittää enemmän huomiota, sillä päätösvalta alueilla olisi erittäin laaja, mikä käytännössä hankaloittaa myös muutoksenhakua. Myös muutoksenhaun toteutumiseen tulisi siten kiinnittää enemmän huomiota.

Hallituksen esityksessä edelleen todetaan, että laki jättää harkintavaltaa sosiaalisen luototuksen järjestämisessä ja harkittavana on, onko sosiaalisesta luototuksesta annetun lain soveltamisesta tarpeen laatia ministeriössä opas yhtenäisten tulkintojen ja suositeltavien myöntämiskäytäntöjen edistämiseksi hyvinvointialueilla. Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri kannattaa oppaan laatimista. Lisäksi mahdollisia toiminnan kehittämistarpeita on syytä seurata aktiivisesti ja ryhtyä mahdollisiin kehitystä vaativien kohtien muutostoimiin nopeasti luotonhakijoiden tasa-arvon toteutumisen vuoksi.

Lisäksi sosiaalisen luoton henkilöstöresursseihin tulee kiinnittää hyvinvointialueilla huomiota, jotta palvelun laatu ja saatavuus sekä yhteistyön sujuvuus muihin viranomaisiin nähden voidaan taata. Palvelun ei tule olla yhden henkilön varassa. Samalla ihmisellä ei tulisi olla sekä sosiaalisen luottohakemusasian valmistelu että sosiaalisen luoton myöntämisen päätösvalta. On kannatettavaa, että sosiaalisen luoton henkilöstö antaa myös taloudellista neuvontaa, minkä vuoksi henkilökunnan osaamiseen ja ammattitaitoon tulee kiinnittää huomiota. Valtakunnallisen koulutuksen aktiivinen järjestäminen on välttämätöntä.

Velvoite antaa henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta täydentää talous- ja velkaneuvonnan antamaa neuvontaa ja ohjausta. Yhteistyö talous- ja velkaneuvonnan kanssa on jatkossa tarpeellista ja asiakkaita on hyvä informoida eri vaihtoehdoista. Asiakkaita voidaan jatkossa ohjata hyvinvointialueen neuvonnasta talous- ja velkaneuvontaan ja päinvastoin. Oikeusaputoimistojen talous- ja velkaneuvonnan sekä sosiaalisen luoton yhteistyön merkitystä käytännössä olisi kuitenkin syytä tarkentaa.

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
PL 31
40101 JYVÄSKYLÄ
lansi-suomi.oaevpiiri@oikeus.fi

Lausunto

4.10.2022

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri katsoo, että myönnetyn sosiaalisen luoton olisi syytä näkyä positiivisessa luottorekisterissä kuten muutkin luotot näkyvät. Positiivisen luottorekisterin tarkoitus on mm. toimia rekisteröidyn taloudenhallinnan välineenä. Mikäli kaikkia luottoja ei täällä olisi näkyvissä, katoaa perustarkoitus täysin. Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri on kuitenkin samaa mieltä myös oikeuskanslerin esittämän näkemyksen kanssa siitä, että oikeusperusta vaatisi täsmennystä, minkä lisäksi omaehtoisen luottotietomerkinnän edellyttämistä on arvioitava myös perustuslaissa turvatun itsemääräämisoikeuden kannalta.

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin puolesta

Sorsila Krista 91268616W

Allekirjoittaja Sorsila Krista 91268616W
DN: cn=Sorsila Krista 91268616W, c=FI, o=Oikeusministeriö, email=krista.sorsila@oikeus.fi
Päivämäärä: 2022.10.04 16:20:35 +03'00'

Krista Sorsila
hallinnollinen lakimies